

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא בתרא טז-ד

עניין: בראתי לו תורה תבלין

תורת חיים סנהדרין קד.

דף קד ואין מידי מניל אין אברס מניל אה ישמעאל חיימה דמאי סללה קא בעי וסא נס q פ"ק דכחרא קאמר דישמעאל עשה תשובה דאיהא הסה כל מי שיש בו גויסה ואסיפס וזי סיה מיתסן של זדיקיס ופריך וסא ישמעאל דכתיב ציה גויסה ואסיפס ומשני הכי אמר רבי יוחנן ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו ש' ויקברו אותו וכיון דעשה תשובה לא בעי סלס דכתקוס עבעלי תשובה עומד ס אפי' זדיקיס גמורים אין יכולין לעמוד והוחק לומר דקך דסכא עליגא אדרבי יוחנן דססה ועוד כיון דלשכחן ס:א דשמיס רבי ישמעאל ז"ל דישמעאל בן אברהם עבר תשובה דלי ללו הכי לא הוי מסקינן בשמיס כדלפני' בשמיס וסא רשעים ירקב דלא מסקינן בשמיסו :

רבי צדוק הכהן

ישמעאל עשה תשובה כמו שאמר ז"ל (ב"ב טז, ב), אלא דאין תשובה מועלת בגוים דלא נתנה תשובה אלא לישראל, וכמו שאמרו קמאי ואיתא נמי בתנחומא האזינו. אלא שמכל מקום מצד שהוא גוי אין לו שייכות לישראל, ורק מצד שהוא הפסולת דאברהם, ואצל אברהם הוא רק בכח והיציאה לפעל הוא בישמעאל, כי מה שבאב בכח יוצא לפעל בבן, והיציאה לפעל בפסולת דאברהם אינה אלא בזרע הגוים שאין נקרא זרעו. ועל כן גם בישמעאל עצמו מצד כח אברהם שבו לא היה לו כח לישאר כך, וסוף מצד שורש אברהם שבו עשה תשובה, אלא דלא הועילה לו לתקן הקודם כבישראל דאחר התשובה אין מציאות לחטא. ועל כן כל

חנוכת התורה סוף קונטרס אחרון

שה"ג, ש"ח ז) בהיותו עוד לעיר לימים בא שדכן אחד וגם רב מפורסם לכהון אותו עד היכן מגיע כהו בלמוד. ויתאספו לבית מלון אחד באס הדרך ולא הביהו אהס שוס ספר. וירא המנסה סידור אחד מונח על השלתן ויאמר אפתח הסידור ויגיד החתן קידוש כי מי שיש לו מוח הריף יכול להגיד חידושים בכל מקום שהוא. וכן עשה ויפתח הסידור וימצא כתוב הכרייתא ר' ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות וכו' ויפתח החתן את פיו ויאמר הנה בכאן קשה שלש קושיות א' קו' החוס' ישנים במס' יומא היאך קראו לישראל בשם ישמעאל הא ישמעאל רשע הי' ב' מדוע אמר ר' ישמעאל אומר הל"ל אמר ר' ישמעאל דהא כאן ליכא שוס פלוגתא. ג' שאמר בכלל ובפרט זה ניהא רק אס יש מוקדס ומאוחר בתורה אבל אס נאמר חץ מוקדס ומאוחר בתורה א"כ אין זה כלל ופרט דיכול להיות דהפרט הוא קודם להכלל. אמנס ו"ל דהנה איתא במס' ז"ב דישמעאל עשה תשובה דכתיב ויקברו אותו ילחק וישמעאל בניו מקודס ילחק ואלה"כ ישמעאל ומדחלק כבוד לאסיו ילחק ש"מ שטעה תשובה ע"כ. והנה קשה דזה ניהא אס אמרינן דכחד קרא יש מוקדס ומאוחר אבל אס נאמר דאין מוקדס ומאוחר אכתי אין זה ראיה מדכתיב ילחק מקודס הא אין מוקדס ומאוחר אלא: ע"כ ז"ל דכחד ענין לכ"ע יש מוקדס ומאוחר. והשתא מתורץ כל הקושיות הנ"ל וכך הוא הסגנון ר' ישמעאל כלומר מדהוה שמה ישמעאל וקשה הא לא מסקינן בשמי' ע"כ ז"ל שטעה תשובה כנ"ל. וק' דילמא אין מוקדס ומאוחר. וע"כ ז"ל דכחד ענין יש מוקדס ומאוחר. א"כ אומר ר' ר"ל מכאן אהה למד שהורה נדרשת בכלל ופרט (נס' מקור החכמה בשם רביע הגאון ז"ל. וכן עמא דבר.) ח) פעם אחת ב' לפניו ד"ת